

EL BUTLLETÍ ELECTRÒNIC RECERCAT, UNA PUBLICACIÓ AL SERVEI DEL SISTEMA CATALÀ DE CIÈNCIA I TECNOLOGIA

Iolanda Font de Rubinat*, Àngela Bàguena i Maranges** i Xavier Lasauca i Cisa***

RECERCAT,¹ el butlletí electrònic sobre recerca científica i innovació tecnològica elaborat des del Comissionat per a Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya, va néixer al final de març del 2005. Aquesta publicació electrònica pretén estar al servei de la difusió de la recerca d'excel·lència i de la tasca que duen a terme universitats, empreses, centres, grups i personal investigador a Catalunya, tot tenint en compte el que s'esdevé en l'àmbit internacional. El públic al qual va adreçat RECERCAT és el personal investigador, el professorat i l'alumnat universitari, el professorat d'ensenyament secundari, i totes aquelles persones interessades en la recerca científica, la innovació tecnològica, el desenvolupament i el coneixement en general. Aquesta diversitat de persones destinatàries explica la multiplicitat de seccions que configuren aquesta publicació electrònica. El butlletí es caracteritza per la seva vocació informativa i interactiva alhora, cosa que es tradueix en la possibilitat que el públic lector suggereixi continguts per a les diverses seccions que integren RECERCAT des de la universitat, el centre de recerca, l'institut d'ensenyament o l'empresa. En aquest article tractarem dels motius que van impulsar la creació de RECERCAT, farem una valoració dels primers tres anys d'existència i explorarem les potencialitats comunicatives del producte a partir de les innovadores eines que ens proporcionen les tecnologies de la informació i la comunicació i la filosofia de la web 2.0.

PARAULES CLAU: TIC, butlletí electrònic, màrqueting relacional, recerca, innovació

Sumari

1. Introducció: els antecedents o sobre com innovar en l'Administració
2. L'estructura del butlletí i la selecció de continguts

* Iolanda Font de Rubinat és subdirectora general de Recerca del Comissionat per a Universitats i Recerca del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

** Àngela Bàguena i Maranges és cap de servei de Planificació i Gestió de l'R+I del Comissionat per a Universitats i Recerca del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

*** Xavier Lasauca i Cisa és coordinador de RECERCAT i responsable d'R+I empresarial i transferència tecnològica del Comissionat per a Universitats i Recerca del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

¹ <<http://www.gencat.cat/recerca/recercat>>.

3. Algunes dades estadístiques sobre RECERCAT
 - 3.1 Classificació de les persones subscriptores per àmbit
 - 3.2 Classificació de les notícies publicades per seccions
 - 3.3 Classificació dels continguts publicats per àrea de coneixement
 - 3.4 Evolució del nombre de persones subscriptores
 4. Continuem innovant
 - 4.1 Sindicació de continguts (RSS)
 - 4.2 *Microblogging* (Twitter)
 - 4.3 Xarxes socials (Facebook)
 - 4.4 Creative Commons
 5. Epileg: cap on anem?
-

1. Introducció: els antecedents o sobre com innovar en l'Administració

El butlletí electrònic o *newsletter* és una eina que ens faciliten les tecnologies de la informació i la comunicació amb unes característiques òptimes per servir l'interès general: a banda de la utilitat comunicativa i de difusió, afavoreix la interacció entre la persona que el llegeix i l'organització que l'edita, a causa del format HTML, que permet la utilització d'enllaços que faciliten l'accés als continguts. Dintre de la metodologia del màrqueting relacional aplicat als canals digitals, és un dels instruments més eficients per afavorir i fer més rendible la comunicació de l'Administració amb la ciutadania. Un bon butlletí electrònic no té com a objectiu la sobreinformació, sinó la construcció d'una relació lleial amb les persones receptores que, amb el pas del temps, esdevingui més sòlida i faciliti la participació d'aquestes persones.

L'any 2004, des de la Direcció General de Recerca es va plantejar la creació i el desenvolupament d'un butlletí electrònic periòdic destinat, fonamentalment, al personal investigador, per tal de difondre la tasca que duen a terme les universitats, les empreses, els centres de recerca, els grups i el personal investigador a Catalunya, d'una banda, i de donar a conèixer les diverses iniciatives i activitats del que aleshores era el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI) i del conjunt de l'administració de la Generalitat, de l'altra.

El butlletí electrònic o *newsletter* és un dels instruments més eficients per afavorir i fer més rendible la comunicació de l'Administració amb la ciutadania.

Tot plegat es feia amb una voluntat clara d'interactivitat amb el públic objectiu que permetés una

comunicació més bona entre la comunitat investigadora i la nostra Administració.

Un cop determinat l'objectiu general, la guia del bon butlletí electrònic estableix que cal fixar un nom per al producte i, en paral·lel, dissenyar un logo (vegeu la figura 1) que configuri la seva marca, especificar quin és el seu públic objectiu i comprometre's a enviar el butlletí amb una periodicitat establerta.

Per a la configuració del logo, es va substituir la E per la lletra grega xi majúscula o Ξ , i la A per la lletra grega delta o Δ , amb importants vinculacions a la física de partícules, la termodinàmica, les matemàtiques i la ciència en general.

Pel que fa al primer pas, es va optar pel nom RECERCAT, que recollia en un sol mot la seva temàtica principal, la recerca, i l'adscripció territorial, ja que s'havia de tractar d'un producte que informaria en clau nacional catalana. Per a la configuració del logo, es va optar per un tipus de lletra Tahoma en cursiva i per la substitució de la E per la catorzena lletra de l'alfabet grec (xi majúscula o Ξ), amb importants vinculacions a la física de partícules, la termodinàmica i les matemàtiques, i la substitució de la A per la quarta lletra de l'alfabet grec (delta o Δ), relacionada novament amb la física de partícules i amb la designació d'un canvi macroscòpic del valor d'una variable, en matemàtiques i en la ciència en general. Els colors negre, vermell, taronja estaven vinculats als del signe distintiu del Pla de recerca i innovació 2005-2008.

Figura 1
Logotip de RECERCAT

Pel que fa referència al públic objectiu, era evident que el butlletí anava principalment destinat al personal investigador de grups i centres de recerca, com també al professorat docent i l'alumnat universitari, al personal educador i a totes aquelles persones interessades en la recerca científica, la innovació tecnològica, el desenvolupament i el coneixement en general, entre les quals també es considerava l'empresariat.

Per a l'elaboració de RECERCAT, es va constituir un consell de redacció² integrat per quinze persones adscrites majoritàriament a la Direcció General de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT), a l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) i a l'Àrea de Suport a la Planificació en l'àmbit d'Universitats i Recerca del Comissionat per a Universitats i Recerca. Per motius d'operativitat, es va decidir per unanimitat que la periodicitat de publicació de RECERCAT fos mensual.

En aquell moment (any 2004), a l'Administració de la Generalitat de Catalunya hi havia molt pocs exemples de butlletí electrònic, com ara l'*e-Justícia*,³ una publicació electrònica setmanal que va posar en marxa el Departament de Justícia al final d'aquell any. Específicament de l'àmbit de la universitat i la recerca hi havia una publicació desenvolupada des de la Comunitat Autònoma de Madrid,

² <<http://www.gencat.cat/diue/serveis/publicacions/ur/periodiques/recercat/credits/index.html>>.

³ <<http://www.gencat.cat/justicia/ejusticia/index.html>>.

el *Notiweb*,⁴ un butlletí electrònic de periodicitat diària vinculat al sistema madri+d, una xarxa de treball que agrupa institucions públiques i privades de recerca i associacions empresarials de la comunitat. En una fase inicial, aquest butlletí va ser un referent per als aspectes formals i d'estructura del que havia de ser el futur RECERCAT.

2. L'estructura del butlletí i la selecció de continguts

Un cop determinats el nom, la periodicitat, el públic objectiu i la finalitat general de la publicació, calia dotar-la de contingut mitjançant l'establiment d'uns eixos específics o seccions permanents. A hores d'ara el butlletí RECERCAT s'estructura en les seccions següents:

- **Notícies de Catalunya:** recull informacions relacionades amb l'àmbit territorial català sobre actuacions dels departaments de la Generalitat en matèria d'R+D, la carrera investigadora, les grans infraestructures de recerca, els esdeveniments d'interès per al personal investigador i les actuacions rellevants d'agents vinculats al sistema català de ciència no adscrits a cap de les altres seccions.
- **Notícies de la Unió Europea:** aplega continguts sobre recerca científica relacionats amb la Comissió Europea (com ara el 7è Programa marc), l'espai europeu de recerca, programes i guardons d'abast europeu i valoracions d'informes estadístics elaborats per Eurostat, entre altres continguts d'àmbit territorial europeu.
- **Catalunya innova:** presenta bones pràctiques en l'àmbit de l'R+D+I impulsades des de l'empresariat català, fent un èmfasi especial en les pimes.
- **Ciència i tecnologia:** les notícies científiques d'àmbit internacional no podien passar despercebudes, de manera que aquesta secció mostra una selecció de notícies científiques destacades amb un objectiu eminentment divulgatiu.

La secció Notícies de Catalunya recull informacions relacionades amb l'àmbit territorial català i sobre actuacions dels departaments de la Generalitat en matèria d'R+D.

- **Universitats i centres de recerca:** aquesta secció recull informacions relacionades amb la recerca generada des dels grups de recerca universitaris o vinculats als centres de recerca de l'àmbit territorial de Catalunya. L'apartat «Els perfils de RECERCAT» mostra cada mes el perfil biogràfic d'una personalitat rellevant en el món de la ciència o la recerca, amb responsabilitats directives dintre del sistema català d'R+D.
- **Personal educador:** conscients de la importància que el paper de la ciència, cada cop més significatiu, desenvolupa per a la comunitat educativa, a l'inici del 2008 es va decidir crear una nova secció destinada al personal educador, amb recursos didàctics, pedagògics i informatius

⁴ <<http://www.madrimasd.org/informacionIDI/Notiweb/default.asp>>.

que poden ser d'utilitat per al professorat de ciències de les etapes de primària i secundària.

- **Recomanacions:** es tracta d'una secció que fa el paper de calaix de sastre, amb informacions de tota mena relacionades amb ciència i R+D com ara conferències, trobades, premis, llibres, llocs web, recursos vinculats a la web 2.0 (blocs, wikis...), etc.
- **Novetats web:** aplega informació relativa a aquells apartats del web de la Direcció General de Recerca⁵ que s'han modificat o han estat incorporats de bell nou.

Al llarg dels tres primers anys de publicació del butlletí, més de seixanta entitats s'han adreçat a la bústia de RECERCAT i han fet arribar continguts susceptibles de ser publicats.

A banda d'aquestes seccions permanents, el butlletí també té altres seccions que periòdicament ofereixen continguts destacats, com ara l'**Editorial**, que recull escrits de persones amb responsabilitats directives en el Comissionat per a Universitats i Recerca, i la secció d'**Opinió**, a la qual són convidades a escriure personalitats destacades del sistema català de ciència i tecnologia perquè donin la seva visió sobre algun aspecte concret de l'actualitat científica.

Els membres del Consell de Redacció de RECERCAT, personal tècnic i administratiu vinculat

a la Generalitat de Catalunya, es reuneixen a principi de mes per valorar les diverses informacions susceptibles de ser publicades en el número d'aquell mes. Les persones responsables de cada secció presenten les seves propostes de notícies i el Consell delibera i selecciona les informacions que han de configurar els continguts del número, que es publica la darrera setmana del mes. En definitiva, es tracta d'una tasca de cooperació en equip, a la qual, de manera voluntària, destinen els seus esforços els integrants del Consell de Redacció. El Consell disposa del suport d'una persona, professional de la comunicació, que s'encarrega de l'elaboració final de les informacions, sobre la base dels continguts seleccionats prèviament.

Pel que fa referència a aquesta selecció dels continguts, d'una banda les persones responsables de cada secció s'encarreguen de cercar informació, però, de l'altra banda, a la bústia de correu de RECERCAT⁶ arriben múltiples suggeriments provinents de l'exterior. Tal com dèiem al principi d'aquest article, el butlletí es caracteritza per la seva vocació informativa i interactiva alhora, cosa que es tradueix en la possibilitat que el públic lector de la publicació, des de la universitat, el centre de recerca, l'institut d'ensenyament o l'empresa, suggereixi continguts sobre recerca científica o innovació tecnològica per a les diverses seccions que integren RECERCAT.

En aquest sentit, s'han adreçat a la bústia de RECERCAT més de seixanta entitats al llarg dels tres primers anys de publicació del butlletí. Més de la meitat d'aquestes entitats que han fet arribar continguts susceptibles de ser publicats estan vinculades a grups de recerca universitaris i a

⁵ <<http://www.gencat.cat/recerca>>.

⁶ L'adreça electrònica de RECERCAT és: <recercat.cur@gencat.cat>.

estructures de recerca (centres, parcs científics). Han estat sis les unitats dependents de diversos departaments de la Generalitat de Catalunya que han obrat en el mateix sentit (Oficina de l'Espai Europeu del Coneixement, Departament de la Presidència, Oficina per a la Promoció de la Pau i dels Drets Humans, Escola d'Administració Pública de Catalunya, Departament de Medi Ambient i Habitatge, i Institut Català de les Dones). També cal destacar que la tercera part d'aquestes entitats interessades a difondre continguts són fundacions, associacions i instal·lacions museístiques relacionades amb la ciència i la tecnologia, entre altres tipologies. L'objectiu de RECERCAT és continuar teixint complicitats amb aquests sectors, amb voluntat de contribuir a enfortir les accions impulsades de tots els agents vinculats d'una manera o d'una altra al sistema.

En paral·lel als continguts, un altre aspecte que cal remarcar és la inclusió de tota mena de recursos que acompanyen la notícia i ajuden a complementar la informació mostrada: des d'imatges fins a enllaços i fitxers en format PDF. Una de les seccions més reeixides de RECERCAT durant els primers anys fou «La recerca en imatges», un apartat destinat a mostrar imatges espectaculars relacionades amb la recerca científica duta a terme pels centres de recerca integrats en el programa CERCA⁷ que estan participats per la Generalitat de Catalunya.

Finalment, des de l'inici de la publicació es vetlla perquè els continguts del butlletí electrònic RECERCAT, en sintonia amb el que també es fa amb el web i amb la resta de publicacions gestionades des de la Direcció General de Recerca,

no mostrin un llenguatge sexista ni androcèntric, tot seguint les recomanacions de l'opuscle *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*,⁸ publicat per la Secretaria de Política Lingüística i l'Institut Català de les Dones. Aquesta directriu es tradueix en la utilització de fórmules com ara «el personal investigador» en comptes d'«els investigadors» o «el professorat» en comptes d'«els professors», per posar-ne només dos exemples.

3. Algunes dades estadístiques sobre RECERCAT

3.1 Classificació de les persones subscriptores per àmbit laboral

Sobre la base del domini de les adreces electròniques de les persones subscriptores, s'ha elaborat un estudi que recull el percentatge de persones subscriptores de RECERCAT d'acord amb el seu perfil professional.

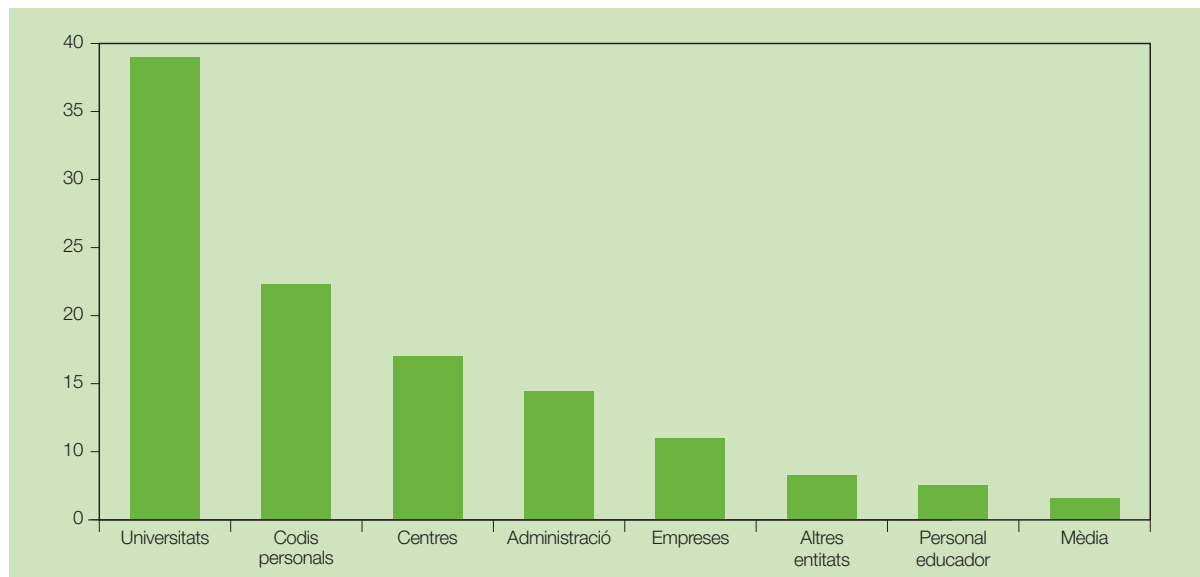
Segons aquest estudi (vegeu el gràfic 1), el 39% de les persones subscriptores de RECERCAT estan vinculades a les universitats; el 14% estan relacionades amb centres de recerca; l'11% treballen a l'Administració (Generalitat de Catalunya, diputacions, ajuntaments...); el 7% estan relacionades amb el sector empresarial, especialment el de les pimes; el 4% estan vinculades a altres entitats privades (IPSAI,⁹ fundacions, etc.); el 3% provenen del món educatiu (etapes de primària i secundària) i el 2% tenen relació amb els mitjans de comunicació. Al voltant de la cinquena part de les persones subscriptores de RECERCAT tenen una adreça electrònica genèrica (com ara hotmail, yahoo o gmail),

⁷ <http://www10.gencat.cat/agaur_web/AppJava/catala/a_info.jsp?contingut=centrescerca>.

⁸ <<http://www20.gencat.cat/docs/icdones/Documents%20web%20antiga/Arxius/marcar.pdf>>.

⁹ IPSAL: institucions privades sense afany de lucre.

Gràfic 1
Classificació de les persones subscriptores de RECERCAT per perfil professional

que impedeix determinar-ne l'àmbit d'adscripció professional. De l'anàlisi de les dades és fàcil constatar que el 53% de les persones subscriptores de RECERCAT estan integrades plenament en el sistema català de ciència i tecnologia a causa de la seva adscripció a una universitat o a un centre de recerca.

El 53% de les persones subscriptores de RECERCAT estan integrades plenament en el sistema català de ciència i tecnologia a causa de la seva adscripció a una universitat o a un centre de recerca.

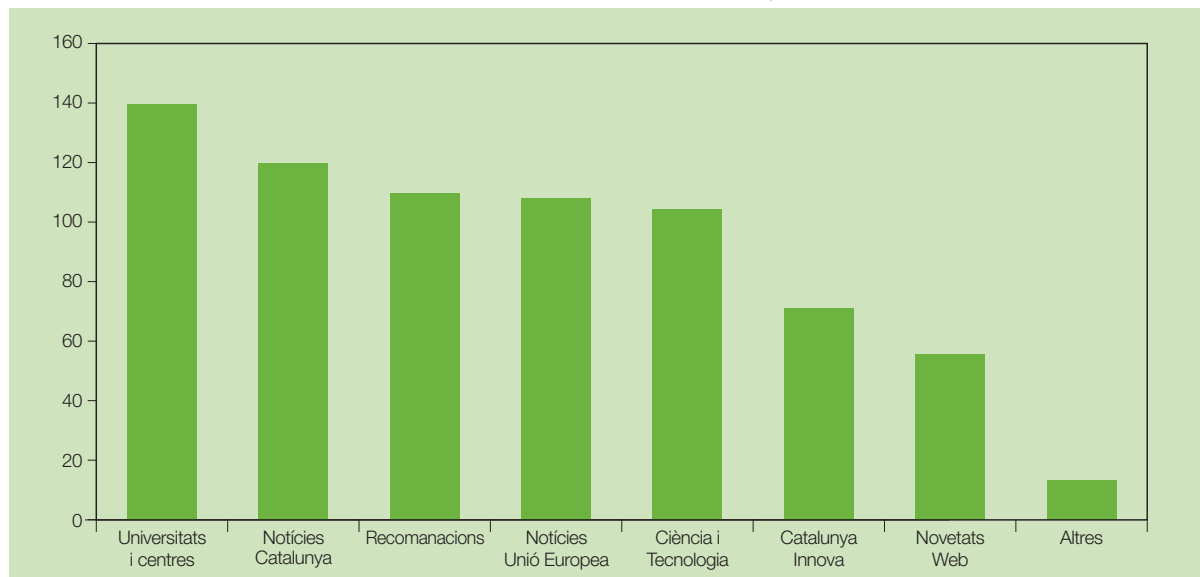
A més, la classificació de les persones subscriptores de RECERCAT per àmbit laboral permet

dissenyar campanyes de difusió i marxandatge encaminades a incrementar el percentatge de persones subscriptores en aquells àmbits amb poc pes.

3.2 Classificació de les notícies publicades per seccions

Al llarg dels tres primers anys, es van publicar a RECERCAT 722 notícies (vegeu el gràfic 2), de les quals 139 pertanyien a la secció «Universitats i centres de recerca», 120 a la secció «Notícies de Catalunya», 110 a la secció «Recomanacions», 108 a la secció «Notícies de la Unió Europea», 105 a la secció «Ciència i tecnologia», 71 a la secció «Catalunya innova», 56 a la secció «Novetats web» i 13 a altres seccions (com ara «Editorial» i «Opinió»). Quan RECERCAT va complir tres anys, tot just feia un número que la secció de «Personal

Gràfic 2
Nombre de notícies publicades a RECERCAT durant els tres primers anys agrupades per secció

educador» era operativa (de fet, es va inaugurar amb la commemoració del tercer aniversari), per la qual cosa només s'hi havien publicat tres notícies, que s'han comptabilitzat a altres seccions.

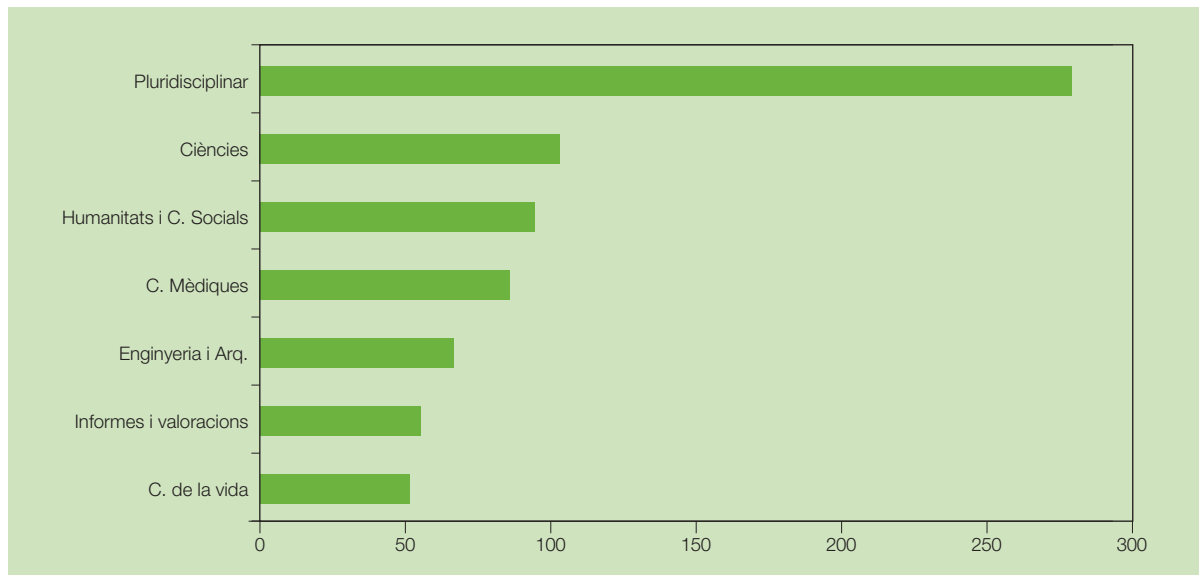
Si s'apleguen les notícies de les seccions «Notícies de Catalunya», «Catalunya innova» i «Universitats i centres», es pot comprovar que gairebé el 50% dels continguts publicats al llarg dels tres primers anys de RECERCAT van estar centrats en l'àmbit territorial català, la qual cosa certifica la voluntat de servei al sistema català de ciència i tecnologia de la publicació.

3.3 Classificació dels continguts publicats per àrea de coneixement

Quant als àmbits de coneixement (vegeu el gràfic 3), de les 722 notícies publicades al llarg dels tres primers anys de RECERCAT, 101 pertanyien als

àmbits de les ciències (física, química, geologia, matemàtiques), 93 als àmbits de les humanitats i les ciències socials, 85 al sector de les ciències mèdiques i de la salut, 65 als àmbits de l'enginyeria i l'arquitectura i 50 al sector de les ciències de la vida. Pel que fa a la resta, 274 informacions es poden considerar d'àmbit pluridisciplinari i 54 feien referència a informes i valoracions.

El que es constata després d'analitzar aquestes dades és que hi ha un cert equilibri entre els diversos àmbits de coneixement: si bé les notícies sobre ciències de la salut i de la vida apleguen el 19% dels continguts, cosa lògica a causa de la posició capdavantera que ocupa Catalunya en recerca biomèdica en l'àmbit internacional, es produeix gairebé un empat entre les informacions sobre ciències (14%) i humanitats i ciències de la vida (13%), un xic per davant de les notícies sobre enginyeria i arquitectura (9%).

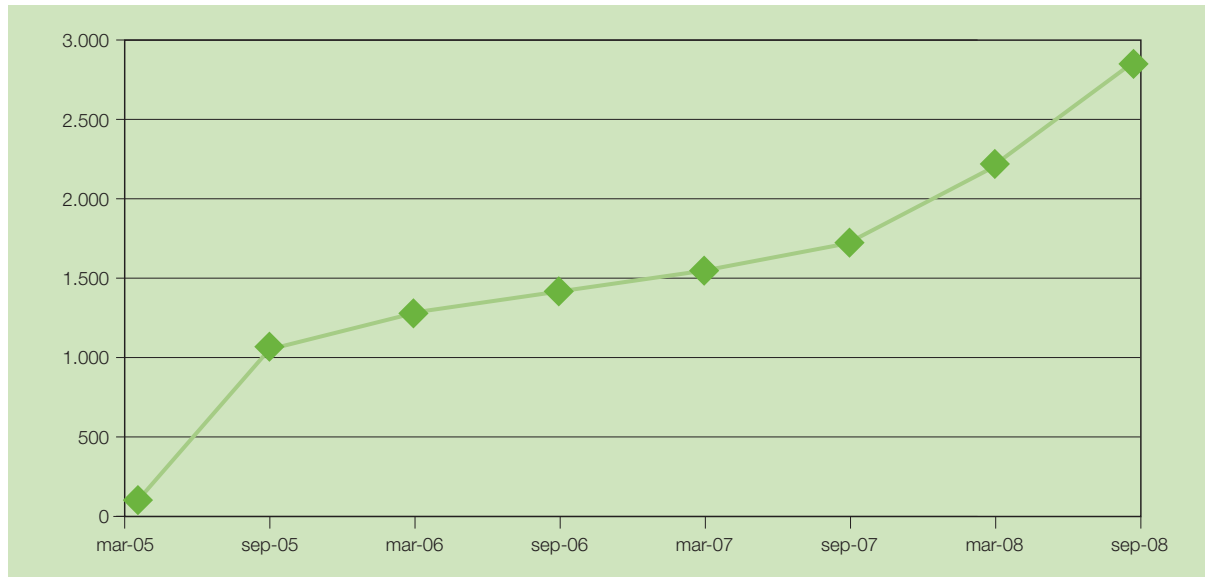
Gràfic 3**Nombre de notícies publicades a RECERCAT durant els tres primers anys agrupades per àrea de coneixement****3.4 Evolució del nombre de persones subscriptores**

El primer número de RECERCAT es va publicar el mes de març del 2005. Per tal de donar a conèixer la publicació, es va editar un punt de llibre que es va encartar, juntament amb una carta de presentació, a la revista *Catalunya Recerca*, una publicació

en format paper que s'enviava directament als domicilis de les persones subscriptores. Aquest fet explica el creixement de subscriptors experimentat durant els primers sis mesos de vida de la publicació (vegeu el gràfic 4).

Al final de l'any 2007 RECERCAT es va incorporar a la llista del sistema de butlletins electrònics del Gencat, amb la qual cosa tant la distribució com l'administració de les subscripcions van fer un salt endavant considerable.

Després d'una etapa de creixement estable i sostingut al voltant de les 30 subscripcions mensuals noves, al final de l'any 2007 el butlletí electrònic es va incorporar a la llista del sistema de butlletins electrònics del Gencat, amb la qual cosa tant la distribució com l'administració de les subscripcions van fer un salt endavant considerable quant a procediment de difusió i de gestió del producte. Des d'aleshores, tal com mostra la figura 5, RECERCAT ha experimentat un increment notable de subscripcions, amb una mitjana de 100 subscripcions mensuals noves. Segons les dades de gener del 2009, el nombre de persones subscriptores se situa al voltant de 3.230.

Gràfic 4**Evolució del nombre de persones subscriptores de RECERCAT durant el període 2005-2008**

4. Continuem innovant

És evident que, en aquesta societat del coneixement que entre totes i tots estem construint, l'Administració ha de desenvolupar un nou paper i liderar el procés del canvi.¹⁰ A la pràctica, això es tradueix en la voluntat de fomentar la innovació per millorar els serveis públics, tot pensant en la ciutadania i en les empreses. En paraules de Jordi Graells,¹¹ «l'Administració és una organització al servei de la ciutadania i aquesta circumstància, a diferència de l'empresa privada, fomenta una actitud més procliu a la innovació. Per això, l'Administració hauria d'orientar sense dilació tot el seu aparell organitzatiu cap a la innovació, seguint

pautes noves i concretes, i no pas a partir de l'aprenentatge i el domini d'habilitats tradicionals».

I és que, més de deu anys després de la generalització de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, comença una nova etapa en què la persona usuària demana una interacció més gran. En aquest sentit, creiem que l'Administració s'ha d'emmotllar a la nova etapa que s'obre amb l'ús de la web 2.0, orientada a les xarxes socials, que actuen com a punts de trobada per a la producció i la compartició de continguts i serveis. En aquest apartat es mostraran algunes utilitats vinculades a les TIC i a la web 2.0 que RECERCAT també emprava de manera habitual.

¹⁰ «Innovació en serveis públics: la Generalitat impulsa nous canals d'informació i participació a través d'Internet». *Funció Publicació*. Núm. 51 (tardor 2006), p. 34-35. Disponible a: <<http://www.gencat.net/governacio-ap/administracio/pdf/fp51.pdf>>.

¹¹ GRAELLS, 2005.

4.1 Sindicació de continguts (RSS)

Des del mes de febrer del 2008 RECERCAT esdevé el primer butlletí electrònic de la Generalitat de Catalunya que permet l'enviament automàtic dels titulars de les notícies i els articles mitjançant el format RSS, tecnologia que permet la sindicació als continguts publicats. Mitjançant aquest servei d'enviament automàtic de titulars de notícies, cada cop que es publica RECERCAT, les persones que s'hagin subscrit al seu fil¹² en rebran automàticament els titulars, per a la qual cosa cal tenir instal·lat un programa anomenat lector o agregador.

RECERCAT esdevé el primer butlletí electrònic de la Generalitat de Catalunya que permet l'enviament automàtic dels titulars de les notícies i els articles mitjançant el format RSS, tecnologia que permet la sindicació als continguts publicats.

4.2 Microblogging (Twitter)

Una eina de comunicació que ja fa més d'un any que triomfa als EUA ha aterrat recentment a Europa amb força: es tracta de Twitter (twitter.com), una modalitat comunicacional que cavalca entre diverses eines de comunicació ja existents: la missatgeria instantània, l'SMS, els blocs, les xarxes socials i el xat.

Twitter no és una simple moda, sinó un dels fenòmens de creixement més espectaculars de la xarxa. La filosofia de Twitter es basa en l'enviament de *tweets* o missatges curts (d'un màxim de 140 caràcters) des del compte de Twitter de la persona usuària amb l'objectiu de respondre a la pregunta «què fas en aquest moment?»; alhora, i de manera instantània, aquests missatges es mostren a la ciberpàgina de Twitter i es poden distribuir a través d'una xarxa d'amistats o de seguidors/es que poden seguir l'activitat d'una persona o d'una entitat en qualsevol moment del dia.

En l'àmbit dels mitjans de comunicació, i concretament de la divulgació científica, aquesta eina serveix per difondre a través d'Internet qualsevol informació interessant que es vulgui fer arribar a altres persones de la xarxa (prèviament subscrites al servei) de manera instantània. Exemples de mitjans de comunicació i entitats vinculades a la recerca científica que utilitzen Twitter són el canal BBC Science and Technology¹³ (amb més de 2.500 persones subscriptores), la secció de ciència del *New York Times*¹⁴ i el Plan Regional de I+D+i de Cantàbria¹⁵.

Per aquest motiu, des de la Direcció General de Recerca s'ha creat un compte de Twitter¹⁶ (vegeu la figura 2), amb l'objectiu de fer arribar a les persones subscriptores informació sobre notícies, convocatòries, premis, exposicions i tot tipus de qüestions relacionades amb l'àmbit de l'R+D que puguin ser d'interès per a la comunitat investigadora i per a totes aquelles persones interessades en el coneixement en general.

¹² <http://www10.gencat.cat/dursi/AppJava/butlleti_rss.jsp?butlleti=1>.

¹³ <<http://twitter.com/bbcscitech>>.

¹⁴ <<http://twitter.com/nytimescience>>.

¹⁵ <<http://twitter.com/idican>>.

¹⁶ <<http://twitter.com/recercat>>.

Figura 2
Pàgina web del compte de Twitter de RECERCAT

4.3 Xarxes socials (Facebook)

Facebook és una eina de la web 2.0, pertanyent a la família de les xarxes socials, que facilita la comunicació en línia entre persones i permet compartir informació, coneixements i recursos per enfortir la xarxa de relacions personals amb interessos comuns. D'acord amb les darreres estimacions, hi ha més de 140 milions de persones usuàries a tot el món.

A mitjan juny del 2008 l'Institut Català de la Vinya i el Vi (INCAVI) es va convertir en pioner en

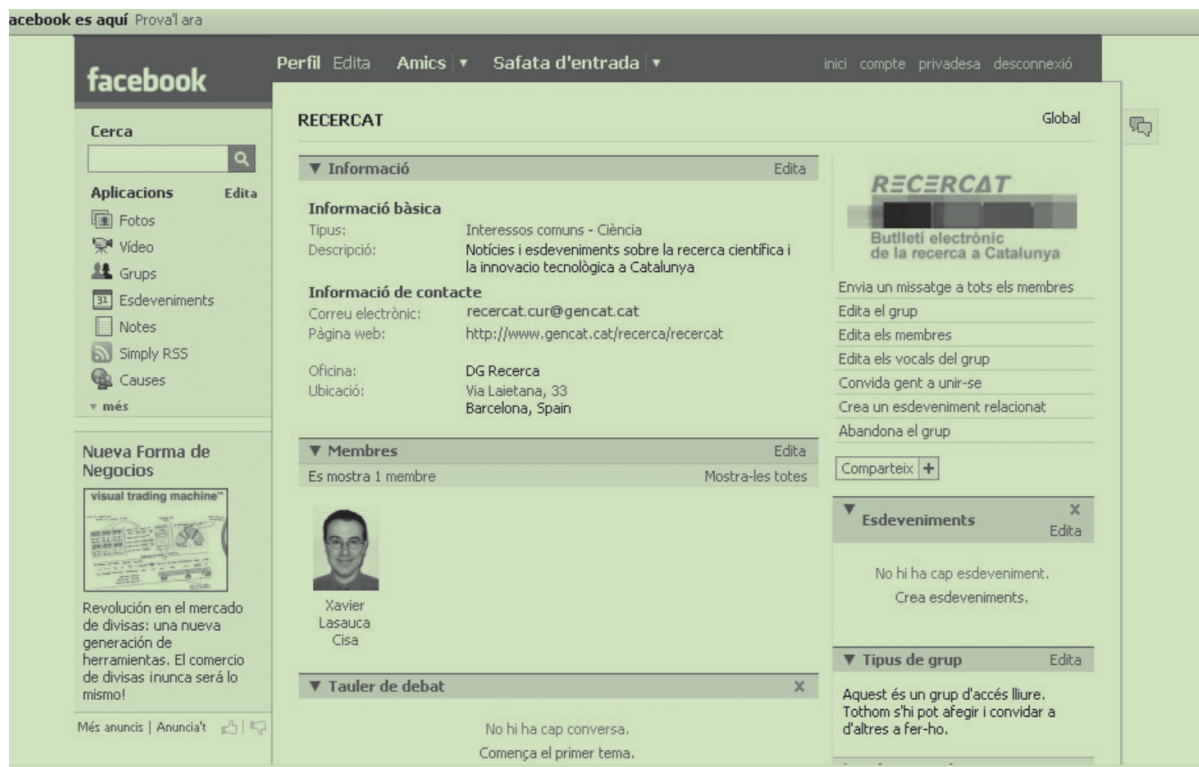
l'ús de Facebook,¹⁷ amb la creació de la comunitat virtual *Debatdevi: el futur del vi a Catalunya*, una iniciativa per trobar propostes de futur per millorar el consum i la comercialització de vi català a Catalunya. Poc després, l'Anella, la plataforma de coneixement empresarial impulsada per l'Agència ACCIÓ, estrenava també el seu grup a Facebook.¹⁸

En el mateix sentit, des de la Direcció General de Recerca es va decidir incorporar les eines de la web 2.0 per tal d'acostar el diàleg i el debat entre l'Administració, la comunitat investigadora i la

¹⁷ <<http://tinyurl.com/47pmvo>>.

¹⁸ <<http://www.facebook.com/group.php?gid=42500423920>>.

Figura 3
Portada del grup RECERCAT al Facebook

ciutadania. Per aquest motiu, s'ha creat un dels primers grups Facebook de la Generalitat de Catalunya (el grup RECERCAT),¹⁹ al qual tothom pot accedir per tal de rebre informació actualitzada sobre recerca científica i sobre les actuacions de l'Administració pel que fa a aquesta matèria (vegeu la figura 3).

4.4 Creative Commons

Fa uns quants mesos, la revista *Funció Pública*²⁰ s'acollia, de manera capdavantera pel que fa a l'àmbit de l'Administració, a la llicència de reconeixement Creative Commons. En aquella publicació, Ignasi Labastida,²¹ responsable de Creative

¹⁹ <<http://www.facebook.com/group.php?gid=65443245584>>.

²⁰ *Funció Pública* és una revista trimestral de comunicació interna editada per la Secretaria de Funció Pública i Modernització de l'Administració (Departament de Governació i Administracions Públiques). Vegeu l'editorial del núm. 55 (p. 3), també consultable a: <<http://www.gencat.net/governacio-ap/administracio/pdf/fp55.pdf>>.

²¹ LABASTIDA, 2006.

Commons Catalunya, escrivia: «En aquests darrers anys, les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) no solament han facilitat l'accés a continguts de tota mena, sinó que han permès utilitzar-los cada vegada d'una manera senzilla. Tanmateix, mentre la tecnologia ha evolucionat per oferir-nos noves eines i noves oportunitats, les lleis s'han mantingut al marge o s'han modificat en la direcció oposada, i això ha impedit en força casos un ús racional de nombrosos continguts en defensa dels drets dels autors. (...) Com a conseqüència d'aquesta situació, han aparegut nombrosos projectes que plantegen uns usos més flexibles dels drets d'autor que permeten que els continguts puguin ser emprats d'una manera més racional. Darrere d'aquests projectes, hi ha autors que volen ser respectats per les seves obres però que alhora creuen que no els cal reservar-se tots els drets. Molts d'aquests creadors aposten per un model de difusió i d'intercanvi d'obres més obert. Fugen del tradicional "tots els drets reservats" i aposten per sistemes oberts.»

En sintonia amb Labastida, per a nosaltres, com a administració pública, seria desitjable que el coneixement que es genera en el sector públic passés directament al domini públic, de manera que es pogués utilitzar sense necessitat de sol·licitar cap mena d'autorització. Amb l'actual legislació sobre propietat intel·lectual, a hores d'ara això no és factible i s'hauria de modificar la llei. Mentre això no s'esdevé, és possible triar altres alternatives, com ara les llicències per a continguts oberts, entre les quals destaquen les Creative Commons (CC). Lawrence Lessig, professor de dret de la Universitat de Stanford, va ser un dels promotors de CC, una entitat nord-americana sense ànim de lucre que ofereix gratuïtament tot un conjunt de llicències per facilitar

la lliure circulació i l'intercanvi de continguts.²² A l'Estat espanyol, la Universitat de Barcelona n'és la institució afiliada i vetlla per l'adaptació de les llicències a la nostra legislació.

De llicències estàndard de CC n'hi ha de diverses tipologies, amb la finalitat de permetre la reproducció, la distribució o la comunicació pública d'una obra, sempre que es faci sense finalitat comercial, se'n reconegui l'autoria i es mantingui la llicència. Els continguts de butlletí RECERCAT estan subjectes a una llicència de Reconeixement 2.5 de Creative Commons. Això vol dir que es permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense cap restricció, sempre que se'n citi el titular dels drets.²³ Considerem que l'ús generalitzat d'aquesta llicència seria una bona resposta a la demanda creixent d'obrir el coneixement que es genera a càrrec de fons públics.

Com a administració pública, seria desitjable que el coneixement que es genera en el sector públic passés directament al domini públic, de manera que es pogués utilitzar sense necessitat de sol·licitar cap mena d'autorització.

Creiem que no n'hi ha prou de permetre l'accés al coneixement públic: cal fer un pas més enllà i permetre l'ús lliure d'aquest coneixement. Per aquest motiu, les publicacions de la Direcció General de Recerca s'editen sota llicència Creative Commons, en sintonia amb el que ja hem dit que es fa al Departament de Governació i Administracions

²² <<http://cat.creativecommons.org/projecte/pmf.php>>.

²³ La llicència completa es pot consultar a <<http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/es/legalcode.ca>>.

Públiques, al Departament de Justícia (vegeu la *Memòria del Departament 2006*,²⁴ o el llibre *Centre penitenciari Brians 2*²⁵), a l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i a la Secretaria per a la Immigració (vegeu *Recerca i immigració*,²⁶ el número 1 de la col·lecció Ciutadania i Immigració).

En definitiva, l'ús d'aquesta llicència faculta la ciutadania (persones, associacions, empreses, etc.) perquè torni a usar el coneixement que generem des d'aquesta publicació i en tregui tot el profit que es pugui, tot participant en la creació cultural i en la intel·ligència col·lectiva.

La fita principal del Consell de Redacció de RECERCAT és continuar teixint noves complicitats amb els agents vinculats al sistema, per tal de fer de RECERCAT una publicació al servei del sistema català de ciència i tecnologia.

5. Epíleg: cap on anem?

Actualment, RECERCAT té més de 3.200 persones subscriptores i des de la Direcció General de Recerca recentment s'han dissenyant campanyes de difusió de la publicació i de marxandatge. Per exemple, s'està treballant en la publicació d'un anunci a mitja pàgina a les revistes de les diverses seccions de l'Institut d'Estudis Catalans i a altres revistes com ara *Mètode* i *Alambique*. Quant al marxandatge, s'han dissenyat estoretes de ratolí, llapis i punts

de llibre amb la marca RECERCAT, productes que han estat presents a l'Euroscience Open Forum (ESOF), que es va celebrar a Barcelona el juny passat, i en altres esdeveniments relacionats amb la divulgació científica.

L'objectiu d'aquestes campanyes és fer arribar RECERCAT a altres col·lectius que podrien estar interessats en els seus continguts, com ara l'alumnat de batxillerat, i estendre el coneixement sobre el butlletí en aquells grups on encara es detecta un gran potencial de creixement (alumnat universitari i professorat de secundària).

Des de la Direcció General de Recerca també es treballa per continuar implementant millores en el butlletí electrònic. En el decurs dels propers mesos està previst l'enviament d'una enquesta de satisfacció adreçada a les persones subscriptores i al públic en general per conèixer els punts forts i els punts febles de la publicació, i incidir en la millora i el perfeccionament del butlletí. Alhora, l'enquesta servirà per determinar amb més exactitud quin és el perfil de persona subscriptora/lectora de RECERCAT. Entre altres objectius, també es treballarà per aconseguir una versió en format PDF de la publicació, fàcilment descarregable, i l'enfortiment de la secció «Opinió».

En qualsevol cas, la vocació informativa i la voluntat d'interactivitat amb el públic objectiu continuarà sent la norma. Des del Consell de Redacció de RECERCAT, la fita principal, a banda de la millora del butlletí, és continuar teixint noves complicitats amb els agents vinculats al sistema i consolidar les actuals, per tal de fer de RECERCAT una publicació al servei del sistema català de ciència i tecnologia.

²⁴ Disponible a: <http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIUS/memoria_dj_%202006_completa.pdf>.

²⁵ Disponible a: <http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIUS/doc_69621052_1.pdf>.

²⁶ Disponible a: <<http://www.gencat.cat/benestar/publica/pdf/Recerca%20i%20immigracio%201.pdf>>.

Referències

GRAELLS, Jordi. *Innovar x Internet. Manual per a innovar serveis per Internet*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya, 2005. (Colecció "Manuais i Formularis" 13), ISBN 84-393-6774-0.

Sumari disponible a: <http://www.eapc.es/publicacions/manuais/manuais13_sumari.htm>.

«Innovació en serveis públics: la Generalitat impulsa nous canals d'informació i participació a través d'Internet». *Funció Publicació*. Núm. 51 (tardor 2006), p. 34-35. Disponible a: <<http://www.gencat.net/governacio-ap/administracio/pdf/fp51.pdf>>. [Data de consulta: 9 desembre 2008].

LABASTIDA, Ignasi. «Funció Publicació aposta per la lliure circulació del coneixement». *Funció Publicació*. Núm. 55 (tardor 2007), p. 9. Disponible a: <www.gencat.net/governacio-ap/administracio/pdf/fp55.pdf>. [Data de consulta: 9 desembre 2008].
